

RC

საერთო სამაგისტრო გამოცდა

2014

ინსტრუქცია

ტესტი ოთხი ნაწილისაგან შედგება:

- (1) წაკითხულის გააზრება (70 წუთი)
- (2) ანალიტიკური წერა (70 წუთი)
- (3) ლოგიკური მსჯელობა (70 წუთი)
- (4) რაოდენობრივი მსჯელობა (70 წუთი)

დღეს გამოცდა ჩატარდება წაკითხულის გააზრებასა და ანალიტიკურ წერაში.

ტესტის (1) ნაწილის ყოველ დავალებას ახლავს რამდენიმე სავარაუდო პასუხი, რომელთაგან მხოლოდ ერთია სწორი. თითოეული დავალება ფასდება 1, 0 ან - 0,2 ქულით.

სწორი პასუხის გაცემისთვის იწერება 1 ქულა.
თუ არც ერთი პასუხი არ არის მონიშნული, იწერება 0 ქულა.
არასწორი პასუხისთვის აკლდება 0,2 ქულა (ანუ იწერება - 0,2 ქულა).

თქვენ დაგირიგდათ ტესტურ დავალებათა რვეული და პასუხების ფურცელი. ტესტურ დავალებათა რვეულში დატოვებული ცარიელი ადგილი შეგიძლიათ გამოიყენოთ თქვენი შეხედულებისამებრ. გაითვალისწინეთ, ნამუშევრის ეს ნაწილი არ მონშდება. თქვენი ნაშრომი შეფასდება მხოლოდ პასუხების ფურცლის მიხედვით.

პასუხები უნდა მონიშნოთ პასუხების ფურცელში ისე, როგორც ეს შემდეგ ნიმუშზეა ნაჩვენები პირველი დავალებისთვის. თუ თქვენ შეცდომით მონიშნეთ პასუხი, უფლება გექნებათ გამოასწოროთ თქვენი შეცდომა. ამისათვის სრულად უნდა გააფერადოთ აღნიშნული უჯრა. ამის შემდეგ შეგიძლიათ მონიშნოთ თქვენთვის სასურველი სხვა უჯრა, როგორც ეს მე-3 დავალებისთვის არის ნაჩვენები, ან დატოვოთ დანარჩენი უჯრები ცარიელი, როგორც ეს მე-4 დავალებისთვის არის ნაჩვენები (ამ უკანასკნელ შემთხვევაში ითვლება, რომ არც ერთი პასუხი არ არის მონიშნული და დავალება ფასდება 0 ქულით). პასუხების ფურცელი აუცილებლად უნდა შეავსოთ იმ კალმით, რომელიც დაგირიგდათ.

	1.	2.	3.	4.	5.
ა.	☐	☐	☐	☐	☐
ბ.	☐	☐	☒	☐	☐
გ.	☒	☐	☐	☐	☐
დ.	☐	☐	☐	☒	☐
ე.	☐	☐	☒	☐	☐

გისურვებთ წარმატებას !

წაკითხულის გააზრება

სამუშაოდ გეძლევათ 70 წთ.

მოცემულია სამი ტექსტი: A, B და C. თითოეულს ერთვის შეკითხვები სავარაუდო პასუხებით. გააზრეთ ტექსტი და თითოეული შეკითხვის სავარაუდო პასუხებიდან აირჩიეთ ის ვარიანტი, რომელიც მართებულია ტექსტის მიხედვით.

ტექსტი A

- I მხატვრული სიტყვიერი შემოქმედება ორი სახისაა – ზეპირსიტყვიერი და ლიტერატურული. სიტყვიერი შემოქმედების ამ ორ სახეს შორის განსხვავებას ქმნის არა მხოლოდ ის, რომ ერთი ზეპირად ვრცელდება, ხოლო მეორე – წერილობით, არამედ ისეთი მნიშვნელოვანი ფაქტორებიც, რომლებიც შემოქმედებით პროცესთან არის დაკავშირებული.
- II ლიტერატურული ნაწარმოები, ზეპირსიტყვიერი შემოქმედების ნიმუშებისაგან განსხვავებით, ინდივიდუალური შემოქმედების შედეგია. მართალია, ხალხური ნაწარმოების ავტორიც თავდაპირველად ერთი პირია, მაგრამ, როგორც წესი, ის სცილდება ავტორს და თანაავტორებს იძენს. ხალხური ლექსი, სიმღერა თუ თქმულება ზეპირი გზით გამუდმებით გადადის ერთი მთქმელიდან მეორესთან, რის შედეგადაც იკარგება როგორც პირველი, ისე მომდევნო ავტორების ვინაობა. შემოქმედებითი პროცესის ეს სპეციფიკა განაპირობებს ხალხური შემოქმედების ანონიმურ ხასიათს.
- III ანონიმური ნაწარმოებები წერილობით ლიტერატურაშიც გვხვდება, მაგრამ ანონიმურობა აქ შემოქმედებითი პროცესის თავისებურება კი არ არის, არამედ მას შემთხვევითი ხასიათი აქვს. მაგალითად, ავტორის სახელი შეიძლება დაიკარგოს, ან თავად ავტორმა არ მოინდომოს საკუთარი ვინაობის გამჟღავნება.
- IV ხალხური ნაწარმოები, როგორც წესი, სხვადასხვა ვარიანტით არის წარმოდგენილი. ვარიანტების წარმოშობას განაპირობებს ხალხური ნაწარმოების ზეპირი ფორმით არსებობა. ხალხური ტექსტები – ლექსი თუ პროზა – მუდმივ ცვალებადობას განიცდის. ერთსა და იმავე თქმულებას ყოველ მხარეში თავისებურად გადმოსცემენ; არსებობს ტექსტის მოკლე და ვრცელი ვარიანტები. ამის მიზეზი შეიძლება იყოს მთქმელის ნიჭი, იდეოლოგია, განწყობა, გარემო, ტომობრივი თუ ეროვნული ტრადიცია და სხვა.

V ლიტერატურული ნაწარმოებიც შეიძლება არსებობდეს ვარიანტების სახით. შეიძლება ითქვას, რომ არც ერთ ავტორს თავისი ნაწარმოები ისე არ გამოუქვეყნებია, გარკვეული ცვლილებები რომ არ შეეტანა თავდაპირველ ვერსიაში. ვარიანტების გაჩენის სხვა მიზეზებიც არსებობს. მაგალითად, ძველად ლიტერატურული ნაწარმოები ხელნაწერის სახით ვრცელდებოდა. გადამწერი ტექსტს ზოგჯერ თავისი შეხედულებისამებრ ასწორებდა და უნებლიე შეცდომებსაც უშვებდა. ლიტერატურულ ვარიანტს ქმნიდა აგრეთვე ის გარემოება, რომ ხშირად ერთ ნაწარმოებს რამდენიმე გამგრძელებელი და შემავსებელი ჰყავდა. ასეთ ტექსტებში ძნელია სხვა მწიგნობართა ჩანართების გამოყოფა. ამგვარად, ვარიანტების არსებობა ლიტერატურული ნაწარმოებებისთვისაც არის დამახასიათებელი, მაგრამ ამ შემთხვევაში ეს მოვლენა არ არის განსაკუთრებით მასშტაბური.

VI ზეპირი გავრცელების წესი მჭიდროდ არის დაკავშირებული იმპროვიზაციასთან. იმ შემთხვევაში, როდესაც მთქმელი შესრულების პროცესში ზუსტად ვერ იხსენებს ტექსტს, ის იძულებულია ტექსტი თავისებურად შეცვალოს, რასაც ნაწარმოების ახალი ვარიანტის გაჩენა მოჰყვება. ამასთანავე, მგონები, მესტვირეები, მეჩონგურეები სიტყვას ხშირად მელოდიას უკავშირებდნენ და ნაწარმოებს მუსიკის თანხლებით გადმოსცემდნენ. აქ საუკუნეთა ტრადიცია, იმპროვიზაცია და მსმენელის დაპყრობის თავისებური ხერხები დიდ როლს ასრულებს.

VII რაც შეეხება თემატიკასა და შინაარსს, ზეპირსიტყვიერებისათვის დამახასიათებელ არქაული რწმენისა და ყოფიერების ამსახველ სიუჟეტებს ძველ მწერლობაშიც ვხვდებით, მაგრამ არა იმ რაოდენობით, რა რაოდენობითაც ისინი ხალხურ ნაწარმოებებშია წარმოდგენილი.

1. ავტორის ძირითადი მიზანია:

(ა) წარმოაჩინოს ხალხური ზეპირსიტყვიერების როლი წერილობითი ლიტერატურის ჩამოყალიბებაში.

(ბ) გამოკვეთოს ზეპირსიტყვიერი შემოქმედების მახასიათებლები ზეპირსიტყვიერებისა და წერილობითი ლიტერატურის შედარების საშუალებით.

(გ) მიმოიხილოს მხატვრული სიტყვიერი შემოქმედების განვითარების ისტორია.

(დ) გამოკვეთოს ზეპირსიტყვიერი და ლიტერატურული ნაწარმოებების შექმნის პროცესის შემოქმედებითი ხასიათი.

(ე) წარმოაჩინოს მხატვრული ლიტერატურის უპირატესობა ხალხურ ზეპირსიტყვიერებასთან შედარებით.

2. ანონიმურობასთან დაკავშირებით გამოთქმულ მოსაზრებათაგან რომელია მართებული ტექსტის მიხედვით?

- (ა) ანონიმურობა ერთნაირად გავრცელებული მოვლენაა ლიტერატურულ შემოქმედებასა და ხალხურ სიტყვიერებაში.
- (ბ) როგორც ლიტერატურული, ისე ზეპირსიტყვიერი შემოქმედების შემთხვევაში, ანონიმურობა შემოქმედებითი პროცესის შედეგია.
- (გ) ხალხურ სიტყვიერ შემოქმედებაში ანონიმურობა შემთხვევითი მოვლენაა.
- (დ) ზეპირსიტყვიერებაში ანონიმურობა გულისხმობს არა „უპიროვნო“ შემოქმედებას, არამედ ავტორის ვინაობის დაკარგვას.
- (ე) ლიტერატურული ნაწარმოები, ავტორის სურვილისაგან დამოუკიდებლად, ანონიმური ვერ გახდება.

3. ჩამოთვლილთაგან რომელი არ დასტურდება ტექსტში?

- (ა) უძველეს ლიტერატურულ ნაწარმოებებს სხვა მწიგნობარი ხშირად საკუთარი ინტერპრეტაციით ავსებდა და აგრძელებდა.
- (ბ) ზეპირსიტყვიერი ტექსტი მოქმელიდან მოქმელს გადაეცემა და მათი განწყობისა და იდეოლოგიის მიხედვით განიცდის ცვლილებას.
- (გ) ლიტერატურული ნაწარმოების გამოქვეყნებამდე ავტორმა ტექსტის თავდაპირველ ვარიანტში შეიძლება გარკვეული ცვლილებები შეიტანოს.
- (დ) ხალხური სიტყვიერება, ლიტერატურასთან შედარებით, არქაული სიუჟეტების სიუხვით გამოირჩევა.
- (ე) ლიტერატურული ტექსტის ვარიანტულობას უფრო მეტად ავტორის ნიჭი და განწყობა განაპირობებს, ზეპირსიტყვიერი ნაწარმოებისას კი – გარემო ფაქტორები.

4. ჩამოთვლილთაგან რომელი ასახავს მართებულად ხალხურ სიტყვიერ შემოქმედებასა და მხატვრულ ლიტერატურას შორის მიმართებას?

- (ა) ხალხური სიტყვიერი შემოქმედება და მხატვრული ლიტერატურა მხოლოდ მათი გავრცელების ფორმებით განსხვავდება ერთმანეთისაგან.
- (ბ) იმპროვიზაციის სხვადასხვა ხერხს ერთნაირად იყენებენ როგორც ხალხურ სიტყვიერ შემოქმედებაში, ისე ლიტერატურაში.
- (გ) ლიტერატურული ნაწარმოებებისაგან განსხვავებით, ხალხურ ნაწარმოებებს, როგორც წესი, ერთზე მეტი ავტორი ჰყავს.
- (დ) ხალხური სიტყვიერი შემოქმედებისაგან განსხვავებით, ლიტერატურაში ნაწარმოების თავდაპირველი ვერსიის გამოვლენა ყოველთვის შესაძლებელია.
- (ე) ხალხური ნაწარმოებებისაგან განსხვავებით, მხატვრული ლიტერატურის ნიმუშებში ვარიანტებს არ ვხვდებით.

5. ხალხური ზეპირსიტყვიერების რომელ ნიშნებს განაპირობებს მისი გავრცელების ზეპირი ფორმა?

- I. ავტორის ანონიმურობას
- II. ვარიანტების სიმრავლეს
- III. თემატიკის თავისებურებას
- IV. იმპროვიზაციის შესაძლებლობას

- (ა) I და II
- (ბ) II და IV
- (გ) I, II და III
- (დ) I, II და IV
- (ე) I, III და IV

6. ჩამოთვლილთაგან რომელი არ გამომდინარეობს ტექსტიდან?

- (ა) უძველეს წარმოდგენათა ამსახველ არქაულ სიუჟეტებს იყენებს როგორც ზეპირსიტყვიერი შემოქმედება, ისე ძველი მწერლობა.
- (ბ) ლიტერატურულ ნაწარმოებთა ვარიანტების არსებობის მიზეზი შეიძლება იყოს როგორც თავად ავტორი, ისე ტექსტის გადამწერი.
- (გ) ხალხური ნაწარმოების შემსრულებლები, მსმენელზე ზემოქმედების მიზნით, გამოსახვის სხვადასხვა საშუალებას იყენებდნენ.
- (დ) ხალხურ სიტყვიერებაში ვარიანტულობის მიზეზი მთქმელის შემოქმედებითი მიდგომა შეიძლება იყოს.
- (ე) ზეპირსიტყვიერ ტექსტებში სხვადასხვა მთქმელთა ჩანართები ადვილი დასადგენია მათი ინდივიდუალური ხასიათის გამო.

7. რომელ აზრებში საუბრობს ავტორი ზეპირსიტყვიერ შემოქმედებაში ვარიანტების არსებობის შესახებ?

- (ა) II და IV
- (ბ) II და VI
- (გ) IV და VI
- (დ) IV და V
- (ე) V და VI

ტექსტი B

ჯერ კიდევ XIX საუკუნის დასაწყისში მიაჩნდათ, რომ მსოფლიო ხელოვნების უძველესი კერები ეგვიპტე და შუამდინარეთია. XIX საუკუნის მეორე ნახევრიდან ერთმანეთს მოჰყვა არაერთი სენსაციური აღმოჩენა. დედამიწის სხვადასხვა კუთხეში არქეოლოგებმა მიაკვლიეს წინაისტორიული ხანის ადამიანის ნამოსახლარებს, მატერიალური კულტურის ძეგლებს, ქვისა და ძვლისაგან დამზადებულ ადამიანთა ფიგურებს, ასევე იარაღს საინტერესო გამოსახულებებით, რომლებიც ხელოვნების ნიმუშებს წარმოადგენენ. ამ აღმოჩენათა შორის ყველაზე საოცარი მაინც მღვიმეთა კედლებზე შესრულებული ნახატებია.

მხატვრობის ყველაზე ადრინდელი ნიმუშები ძველი ქვის ხანაში, **ზედა პალეოლითში** (ძვ. წ. XXV-X ათასწ.) გვხვდება. ისინი ს ა ფ რ ა ნ გ ე თ ი ს ა და ე ს პ ა ნ ე თ ი ს ტერიტორიაზეა აღმოჩენილი. ნახატები ერთ ფერში გადაწყვეტილ სქემატურ, კონტურულ გამოსახულებებს წარმოადგენს. მღვიმეთა კედლებზე ძველი ქვის ხანის ევროპის ცხოველთა და მცენარეთა მთელი სამყაროა გადაშლილი, კედლები ცხოველთა თითქმის ნატურალური ზომის გამოსახულებებითაა დაფარული.

მხატვრობის განვითარების შემდეგი ეტაპი დაკავშირებულია ე. წ. **მადლენის პერიოდთან** (ძვ. წ. XV-VIII ათასწ.). სწორედ ამ ეტაპზე შეიქმნა ა ლ ტ ა მ ი რ ა ს (ესპანეთი) გასაოცარი მოხატულობა. ამ ნახატებში აისახა პირველყოფილი ადამიანის ჩვეული გარემო, პირველ რიგში კი – ცხოველები, რომლებზეც ის ნადირობდა და რომელთაგანაც თავს იცავდა. თითქმის ნატურალური ზომის გამოსახულებები დიდ ზეგავლენას ახდენს მნახველზე. ამ ეტაპზე ნახატს ემატება ფერადოვანი ლაქები. მხატვარი ორ-სამ ფერს იყენებს. ცხოველის მთელი სხეული დაფარულია ერთი ფერით, ან სხეულის ცალკეული ნაწილების გამოსაკვეთად, შეფერილია სხვადასხვა ინტენსივობის ფერით. ნახატები შესრულებულია უდიდესი ოსტატობით; ცხოველები გადმოცემულია ბუნებრივ პოზებში, რთულ, დინამიკურ მოძრაობაში. მოძრაობის პლასტიკის გადმოსაცემად მხატვარი, ხშირ შემთხვევაში, ცხოველს ორი წყვილი ფეხის ნაცვლად, რამდენიმეს უხატავს. ესაა მოძრაობის სტადიების თანამიმდევრული ჩვენება – ხერხი, რომელიც საფუძვლად უდევს მულტიპლიკაციას. მაგრამ პირველყოფილ ადამიანს ჯერ არ შესწევს უნარი, სიუჟეტურად დააკავშიროს ერთმანეთთან ცალკეული ფიგურები, გამოსახულებებს შორის არ ჩანს არანაირი მიმართება. დღევანდელი თვალთახედვით, გამოქვაბულის მხატვარს ჯერ არ გააჩნდა კომპოზიციის შექმნის უნარი.

ფართო საზოგადოებისათვის ახალი ქვის ხანის – ნეოლითის (ძვ. წ. VI-III ათასწ.) ადამიანის შემოქმედება ცნობილი გახდა საჰარის უდაბნოში, ტასილის პლატოზე, მღვიმური მხატვრობის კომპლექსის აღმოჩენის შედეგად. პირველყოფილი ადამიანის მხატვრობის ეს უნიკალური ნიმუშები ნათელი დადასტურებაა იმისა, რომ ეს ხელოვნება სულაც არ იყო პრიმიტიული. მღვიმის მკვიდრთ თვალი და ხელი დაკვირვებული და დაოსტატებული მხატვარივით ჰქონდათ გაწაფული.

ტასილის მხატვრობა მრავალშრიანია. როგორც ჩანს, გამოქვაბულის კედლებზე სხვადასხვა ეპოქის მხატვრები ხატავდნენ, რის მიხედვითაც ხერხდება მხატვრობის განვითარების ეტაპების დადგენა. ტასილის ნახატებში, ძირითადად, მრავალფეროვანი სცენებია წარმოდგენილი, დიდი ადგილი უჭირავს სიუჟეტურ გამოსახულებებს – ნადირობის, ბრძოლის, ცეკვის, ლოცვის სცენებს. ნეოლითის მხატვრობა განაგრძობს ძველი ქვის ხანის ხელოვნების ტრადიციებს, ოღონდ ამ ეპოქაში ჩანს გაძლიერებული ინტერესი ადამიანის გამოსახვისადმი – იზრდება მათი ზომები. ეტყობა, მხატვარი ცდილობდა ძლიერი შთაბეჭდილება მოეხდინა მნახველზე. აქვე მიმოფანტულია ცხოველების – აფრიკის იმდროინდელი ფაუნის – მრავალფეროვანი გამოსახულებები. კედლის მოხატულობებში გამოყენებულია ბუნებრივი – მინერალური და მცენარეული საღებავები. პირველყოფილი მხატვარი ოსტატურად იყენებდა ბუნებრივი საღებავის, ოხრის მთელ გამას – მუქი წითელი ტონალობიდან მომწვანო-ყვითელ ფერამდე. სამუშაო მასალას ასევე წარმოადგენდა ფერადი თიხა, ნახშირი, ცარცი. მაგრამ პირველყოფილი მხატვარი ფერებს მაინც შეზღუდულად იყენებდა. ამის მიზეზად ბუნებრივ საღებავთა სიმცირეს მიიჩნევენ. თუმცა ამ ფაქტის სხვაგვარი ახსნაც არსებობს, რომლის თანახმად, პირველყოფილი ადამიანის თვალი ვერ აღიქვამდა სამყაროს ფერთა მთელ მრავალფეროვნებას. ადამიანის თვალმა მხოლოდ ხანგრძლივი ევოლუციის შედეგად თანდათან შეიძინა ფერის ნიუანსების, ტონების მრავალფეროვნების აღქმის უნარი.

8. ავტორის ძირითადი მიზანია, წარმოაჩინოს

- (ა) მხატვრულ საშუალებათა გამოყენების თავისებურებები მღვიმური მხატვრობის განვითარების სხვადასხვა საფეხურზე.
- (ბ) მღვიმური მხატვრობის განვითარების ეტაპები და თავისებურებები.
- (გ) პირველყოფილ მხატვართა შემოქმედების უნიკალურობის განმსაზღვრელი ფაქტორები.
- (დ) უძველესი ადამიანის გარემო მღვიმური ნახატების მიმოხილვის ფონზე.
- (ე) უძველესი მხატვრობის მნიშვნელობა სახვითი ხელოვნების განვითარებაში.

9. ტასილის მოხატულობის მაგალითზე, ნეოლითის ხანის მხატვრობის შესახებ შეიძლება ითქვას, რომ

- (ა) ნეოლითის ხანის გამოქვაბულის მხატვარს არ გააჩნდა კომპოზიციის შექმნის უნარი.
- (ბ) ნეოლითის მხატვრობის ნიმუშებში ძირითადად ცხოველთა სამყაროა წარმოდგენილი.
- (გ) ნეოლითის ხანის მღვიმურ მხატვრობაში მნიშვნელოვანი ადგილი უჭირავს ადამიანის ცხოვრების ამსახველ სცენებს.
- (დ) ნეოლითის ხანის ნახატებზე უფრო ხშირად ადამიანის ბუნებრივი გარემოა გამოსახული, ვიდრე რიტუალური სცენები.
- (ე) ნეოლითის ეპოქის მხატვრობაში პირველად იჩენს თავს ფერის სხვადასხვა ინტენსივობით გამოყენების ხერხი.

10. ზედა პალეოლითისა და მადლენის პერიოდის მხატვრობის შესახებ გამოთქმულ მოსაზრებათაგან რომელი არ არის მართებული?

- (ა) ზედა პალეოლითის ხანის ნახატები ერთ ფერშია შესრულებული, მადლენის პერიოდში კი ნახატები ფერადი ლაქებითაა გაცოცხლებული.
- (ბ) ზედა პალეოლითის ხანის ნახატები სქემატური ხასიათისაა, მადლენის პერიოდის ნახატებში კი ცხოველები შედარებით რეალისტურადაა ასახული.
- (გ) როგორც ზედა პალეოლითის ხანის, ისე მადლენის პერიოდის მოხატულობა ძირითადად ნატურალურ ზომებშია შესრულებული.
- (დ) ზედა პალეოლითისაგან განსხვავებით, მადლენის პერიოდის მხატვრობაში უფრო მრავალფეროვანი ხერხებია გამოყენებული.
- (ე) ზედა პალეოლითის ნახატებში ცხოველთა ფიგურები ერთმანეთთან არ არის დაკავშირებული, ხოლო მადლენის პერიოდის ნახატები კომპოზიციურად შეკრულია.

11. ტექსტის მიხედვით, მღვიმური მხატვრობის შეზღუდული ფერადოვნების მიზეზი შეიძლება ყოფილიყო ის, რომ

I. პირველყოფილ ადამიანს ნაკლებად ჰქონდა განვითარებული ფერთა ნიუანსების აღქმის უნარი.

II. პირველყოფილ ნახატებში ასახული სცენები ფერთა ფართო გამის გამოყენებას არ მოითხოვდა.

III. მინერალური და მცენარეული საღებავები არ იძლეოდა ფერთა მრავალფეროვნების შექმნის შესაძლებლობას.

(ა) მხოლოდ I

(ბ) მხოლოდ I და II

(გ) მხოლოდ I და III

(დ) მხოლოდ II და III

(ე) I, II, III

12. რომელი დასკვნა გამომდინარეობს ტექსტიდან?

(ა) ტასილის გამოქვაბულის გვიანდელი ნახატები ფარავს წინარე ხანისას, რის გამოც ვერ ხერხდება მხატვრობის ადრინდელი შრის აღდგენა.

(ბ) ეგვიპტე და შუამდინარეთი მეცნიერთა მიერ დღემდე მსოფლიო ხელოვნების ყველაზე ძველ კერებად არის მიჩნეული.

(გ) ტასილის მღვიმის ნახატებზე პირველად ჩნდება ფერები და თანდათან მდიდრდება ფერადოვანი გამა.

(დ) მადლენის პერიოდის მხატვრები ვერ ახერხებდნენ, ცხოველები მოძრაობაში გამოესახათ.

(ე) მღვიმური ნახატები პირველყოფილი ადამიანის ბუნებრივი გარემოს შესახებ წარმოდგენის შექმნის შესაძლებლობას იძლევა.

13. ჩამოთვლილთაგან რომელი არ დასტურდება ტექსტში?

- (ა) ადამიანს ფერთა განსხვავებული ტონალობების აღქმის უნარი, სავარაუდოდ, ხანგრძლივი განვითარების პროცესში გამოუმუშავდა.
- (ბ) წინაისტორიული ხანის ხელოვნება მხოლოდ მღვიმური მხატვრობით არ შემოიფარგლება.
- (გ) პირველყოფილი ხელოვნების განვითარება სქემატიზმის დაძლევისა და რეალისტური ელემენტების მომძლავრების ტენდენციით ხასიათდება.
- (დ) ზედა პალეოლითის ხანის მღვიმეთა კედლებზე მრავალფიგურიანი, სიუჟეტურად შეკრული ნახატებია გამოსახული.
- (ე) ადამიანმა ჯერ კიდევ ქვის ხანაში მიაკვლია მოძრაობის ილუზიის შექმნის ხერხს, რომელიც თანამედროვე ხელოვნებაში გამოიყენება.

14. ჩამოთვლილთაგან რომელი დასტურდება ტექსტში?

- (ა) ძველი ქვის ხანის ხელოვნების ყველაზე ადრეული ნიმუშები ალტამირას გამოქვაბულშია აღმოჩენილი.
- (ბ) ტასილის ოსტატთა ინტერესი ადამიანის გამოსახვის მიმართ სპეციფიკური მხატვრული ხერხით არის გადმოცემული.
- (გ) მღვიმური მხატვრობის ყველაზე ადრეული ნიმუშები ძვ. წ. XV-VIII ათასწ. განეკუთვნება.
- (დ) ალტამირას გამოქვაბულის კედლებზე შესრულებული ნახატები სხვადასხვა ეპოქის მხატვრების მიერაა შესრულებული, ტასილის გამოქვაბულის მხატვრობა კი ერთ ეპოქას განეკუთვნება.
- (ე) XIX საუკუნის მეორე ნახევარში სენსაციური არქეოლოგიური აღმოჩენების გამო ეგვიპტე და შუამდინარეთი უძველესი კულტურის კერებად მიიჩნის.

ტექსტი C

უძველესი დროიდან მეცნიერები ვარაუდობდნენ ვარსკვლავთშორის სივრცეში თავისუფლად მოძრავი, უმზეო პლანეტების არსებობას. ბოლო ათწლეულებში ასტრონომებმა ჩვენს გალაქტიკაში აღმოაჩინეს დედამიწიდან 10-20 ათასი სინათლის წლით დაშორებული თავისუფლად მოხეტიალე ცთომილები.

უმზეო პლანეტის გამოსახულების მიღება ყველაზე დიდ ტელესკოპშიც კი შეუძლებელია, რადგანაც ის არ ასხივებს სინათლეს და ამავე დროს ძალზე შორსაა. ამიტომ ასეთი ციური სხეულების აღმოჩენა ხდება ირიბი მეთოდით - ე. წ. მიკროლინზირების ეფექტის საშუალებით.

აინშტაინის ფარდობითობის თეორიის თანახმად, სინათლის სხივი გრავიტაციულ ველში გადაიხრება. თუ სინათლის წყაროსა და დამკვირვებელს შორის არის რაიმე მასა, წყაროდან წამოსული სწორ ხაზზე მოძრავი სინათლის სხივი ამ სხეულის მახლობლად ოდნავ იცვლის მიმართულებას ისე, როგორც, მაგალითად, ოპტიკურ ლინზაში. ასეთ დროს სინათლის წყაროს, ამ შემთხვევაში ვარსკვლავის, სიკაშკაშე მატულობს. ამ მოვლენას მიკროლინზირებას უწოდებენ. დამკვირვებელსა და ვარსკვლავს შორის მყოფი მასა ლინზის როლს ასრულებს. მართალია, ვარსკვლავის სიკაშკაშე ოდნავ მატულობს, მაგრამ თანამედროვე ხელსაწყოებს უკვე შეუძლიათ მისი დეტექტირება.

საზოგადოდ, ბევრი ვარსკვლავი იცვლის სიკაშკაშეს, მათ ცვალებადი ვარსკვლავები ჰქვია. ამ ცვლილებების მიზეზი სხვადასხვაა: ზოგი თავისი ფიზიკური თვისებების გამო ხან იზრდება და კაშკაშა ხდება, ხან კი იკუმშება და მკრთალდება; ზოგი ორმაგი ვარსკვლავია – ერთი მეორის გარშემო ბრუნავს და უფრო მკრთალი ვარსკვლავი აბნელებს უფრო კაშკაშას; ზოგს პლანეტური სისტემა აქვს და პლანეტები ასევე აბნელებენ თავიანთ მზეს. ასეთ შემთხვევებში სიკაშკაშის ცვლილება პერიოდული ხასიათისაა, ანუ მეორდება. მაგრამ თუკი ეს ცვლილება ერთჯერადია და თანაც გარკვეულ ხასიათს ატარებს, მაშინ სავარაუდოა, რომ დამკვირვებელსა და ამ ვარსკვლავს შორის რაღაც უხილავმა მასამ, მაგალითად, მოხეტიალე პლანეტამ გაიარა. რაც უფრო დიდია „მიკროლინზის“ მასა, ან რაც უფრო ახლოს არის ის ვარსკვლავთან, მით უფრო კაშკაშა ხდება ვარსკვლავი.

2006-07 წლებში ორი სამეცნიერო გუნდი ახალ ზელანდიასა და ჩილეში ტელესკოპებით აკვირდებოდა ვარსკვლავებს. მათი მიზანი მიკროლინზირების ეფექტის დეტექტირება იყო. ამ ხნის განმავლობაში მათ 50 მილიონი ვარსკვლავი შეისწავლეს. ტელესკოპებზე მიერთებული ხელსაწყოები ვარსკვლავების სიკაშკაშეს ყოველ საათში ერთხელ ზომავდა. კოლოსალური რაოდენობის ინფორმაციის დამუშავებას 5 წელი დასჭირდა. საბოლოოდ დაადგინეს, რომ გრავიტაციული მიკროლინზირების შედეგად 474 ვარსკვლავის სიკაშკაშე შეიცვალა. ამკარაა, რომ ამ მოვლენის დეტექტირება რთულია, რადგან მოხეტიალე პლანეტა შემთხვევით აღმოჩნდება ხოლმე ვარსკვლავსა და დედამიწას შორის. ამ მოვლენას – სამი სხეულის ერთ ხაზზე განლაგებას – ასტრონომიაში სიზიგია ეწოდება.

სტატისტიკურმა გათვლებმა აჩვენა, რომ ვარსკვლავთშორის სივრცეში უამრავი მარტოხელა პლანეტა არსებობს, რომელთა მხოლოდ უმნიშვნელო

ნაწილია აღმოჩენილი. მათი მასა დაახლოებით იუპიტერის და სატურნის მასის ტოლია. უფრო მცირე ცთომილების პოვნა ჯერჯერობით ვერ ხერხდება.

ეს ეული პლანეტები, სავარაუდოდ, ვარსკვლავთშორის სივრცეში რომელიმე ვარსკვლავური სისტემიდან გამოტყორცნის შედეგად აღმოჩნდნენ. სხვა ციურ სხეულებთან დაახლოებისას მათ შეიძინეს მაღალი იმპულსი და დიდი სიჩქარით დატოვეს თავიანთი სისტემები. რაც უფრო მცირეა პლანეტის მასა, მით უფრო დიდია მისი სისტემიდან გამოვარდნის ალბათობა. შესაბამისად, მოსალოდნელია, რომ ამ გალაქტიკურ პილიგრიმებს შორის მცირე მასის პლანეტები ბევრად მეტი იყოს, ვიდრე გიგანტური ცთომილები.

რადგან ე. წ. ობოლ პლანეტებს მზე არ ანათებს, ისინი ძალიან ცივია. ამიტომ მათზე სიცოცხლის არსებობა, ისეთის, როგორც ჩვენთვისაა ცნობილი, შეუძლებელია. თუმცა არაა გამორიცხული, რომ რაღაც ცოცხალი ორგანიზმები, თუკი ისინი ოდესმე მათზე არსებობდა, ახლა გაყინულ, ანუ ჰიბერნაციულ მდგომარეობაში იმყოფებოდეს. რადგან მარტოხელა პლანეტები ჩვენი გალაქტიკის ცენტრის გარშემო ორბიტებზე მოძრაობენ, შესაძლებელია, ზოგიერთი მათგანი შემთხვევით მოექცეს რომელიმე ვარსკვლავის გრავიტაციის ველში და ამ ვარსკვლავმა „იშვილოს“ ის, გახდეს მისი „მზენაცვალი“. თუ ასეთ პლანეტაზე აღმოჩნდება ჰიბერნაციულ მდგომარეობაში მყოფი ცოცხალი ორგანიზმი, შესაძლოა, იქ სიცოცხლე თავიდან დაიწყოს.

15. ტექსტის ძირითადი მიზანია

- (ა) წარმოაჩინოს თავისუფლად მოხეტიალე პლანეტებსა და ვარსკვლავებს შორის განსხვავება.
- (ბ) გაგვაცნოს უმზეო პლანეტების აღმოჩენის ისტორია.
- (გ) განიხილოს ციური სხეულების თავისებურებები.
- (დ) გაგვაცნოს უმზეო პლანეტის თავისებურებები და მისი აღმოჩენის შესაძლებლობები.
- (ე) გაგვაცნოს უმზეო პლანეტების კვლევასთან დაკავშირებული სირთულეები.

16. განმარტებითი ფორმით წარმოდგენილი რომელი ინფორმაციაა მცდარი, ტექსტიდან გამომდინარე?

- (ა) სიზიგია ნიშნავს სამი ასტრონომიული სხეულის ერთ ხაზზე განლაგებას.
- (ბ) ორმაგი ვარსკვლავები ციური სხეულებია, რომელთაგან ერთი მეორის გარშემო ბრუნავს და იწვევს მისი სიკაშკაშის ცვლილებას.
- (გ) მიკროლინზირება არის სინათლის სხივის გადახრა სინათლის წყაროსა და დამკვირვებელს შორის არსებული მასის გამო.
- (დ) ორგანიზმის ჰიბერნაციული მდგომარეობა ნიშნავს ოდესღაც არსებული ცოცხალი ორგანიზმის გაყინულ მდგომარეობაში ყოფნას.
- (ე) თავისუფლად მოხეტიალე პლანეტა არის განმეორებადი ცვალებადობის სიკაშკაშის ციური სხეული.

17. ე. წ. ობოლი პლანეტების შესახებ ქვემოთ მოცემულ მოსაზრებათაგან რომელი დასტურდება ტექსტში?

- (ა) მათ ობოლი უწოდეს, რადგან ისინი სინათლეს არ ასხივებენ.
- (ბ) მათი გამოსახულების დაფიქსირება ტელესკოპით შეუძლებელია.
- (გ) ისინი პერიოდულად იცვლიან სიკაშკაშეს.
- (დ) მეცნიერების მიერ აღმოჩენილი ობოლი პლანეტების დაშორება დედამიწიდან სრულიად უცნობია.
- (ე) დღეისათვის ცნობილი ობოლი პლანეტების მასა არ არის განსაზღვრული.

18. ჩამოთვლილთაგან რომელი არ არის წარმოდგენილი ტექსტში ვარაუდის ფორმით?

- (ა) ცოცხალი ორგანიზმები, რომლებიც ოდესღაც ობოლ პლანეტებზე არსებობდნენ, დღეს გაყინულ მდგომარეობაშია.
- (ბ) მცირე მასის უმზეო პლანეტების რიცხვი უფრო მეტია, ვიდრე გიგანტური ცთომილებისა.
- (გ) ასტრონომების მიერ მოხეტიალე ცთომილების აღმოჩენამ უპველესი დროის მეცნიერთა მოსაზრება დაადასტურა.
- (დ) ეული პლანეტები ვარსკვლავთშორის სივრცეში რომელიღაც სისტემებიდან გამოტყორცნის შედეგად აღმოჩნდნენ.
- (ე) ვარსკვლავის მიერ ობოლი პლანეტის „შვილების“ შემთხვევაში, მასზე ჰიბერნაციულ მდგომარეობაში მყოფი ორგანიზმი სიცოცხლეს თავიდან დაიწყებს.

19. ტექსტის მიხედვით, ჩამოთვლილთაგან მართებულია:

- (ა) უმზეო პლანეტები პირველად ახალ ზელანდიელმა და ჩილეელმა ასტრონომებმა აღმოაჩინეს.
- (ბ) უმზეო პლანეტის დეტექტირება კვლევის პროცესში შემთხვევითობაზეა დამოკიდებული.
- (გ) რაც უფრო დიდია პლანეტის მასა და სიჩქარე, მით უფრო იზრდება ალბათობა იმისა, რომ ის თავის ვარსკვლავურ სისტემას დატოვებს.
- (დ) მიკროლინზირების ეფექტი სინათლის წყაროს მასაზეა დამოკიდებული.
- (ე) მასისა და ნათების ცვალებადობა ეული პლანეტების არსებითი ფიზიკური თავისებურებაა.

20. ჩამოთვლილთაგან რომელი ინფორმაცია არ დასტურდება ტექსტში?

- (ა) 2006-07 წლების კვლევების შედეგად მარტოხელა პლანეტების უდიდესი ნაწილი შეისწავლეს.
- (ბ) თავისუფლად მოხეტიალე ზოგიერთი პლანეტა დედამიწიდან 10-20 ათასი სინათლის წლით არის დაშორებული.
- (გ) ობოლი პლანეტების დაფიქსირება არაპირდაპირი მეთოდით არის შესაძლებელი.
- (დ) ვარსკვლავების სიკაშკაშის ცვალებადობას სხვადასხვა მიზეზი შეიძლება ჰქონდეს.
- (ე) ვარსკვლავი მით უფრო კაშკაშა ხდება, რაც უფრო ახლოსაა მასთან „მიკროლინზა“.

21. ტექსტის მიხედვით, ჩამოთვლილთაგან რომელი არ არის მართებული?

- (ა) იუპიტერის და სატურნის მასაზე მცირე მასის მქონე უმზეო პლანეტა ჯერ არ არის აღმოჩენილი.
- (ბ) რადგან ობოლ პლანეტას მზე არ ანათებს, მასზე სიცოცხლე ჩვენთვის ცნობილი ფორმით არ არსებობს.
- (გ) როდესაც ობოლი პლანეტა სხვა ციურ სხეულებთან დაახლოებისას მაღალ იმპულსს იძენს, ის თავის ვარსკვლავურ სისტემას ტოვებს.
- (დ) მარტოხელა პლანეტები ჩვენი გალაქტიკის ცენტრის გარშემო ორბიტებზე მოძრაობენ.
- (ე) ახალი ზელანდიისა და ჩილეს მკვლევრებმა 50 მილიონი ვარსკვლავი აღმოაჩინეს.

22. ტექსტის მიხედვით, წარმოდგენილი დასკვნებიდან რომელია მცდარი?

(ა) ვარსკვლავის სიკაშკაშის ცვლილების ინტენსივობისა და ხასიათის მიხედვით მიახლოებით განისაზღვრება მოხეტიალე პლანეტის მასა და ვარსკვლავიდან დაშორება.

(ბ) ციური სხეულების – ვარსკვლავებისა და პლანეტების – აღმოჩენა მხოლოდ მიკროლინზირების მეთოდით არის შესაძლებელი.

(გ) ვარსკვლავი მოხეტიალე პლანეტის „მზენაცვალი“ იმ შემთხვევაში შეიძლება გახდეს, თუ პლანეტა მისი გრავიტაციის ველში მოხვდება.

(დ) მოხეტიალე პლანეტის დაფიქსირება თანამედროვე ხელსაწყოებით მხოლოდ მაშინ არის შესაძლებელი, როცა ის ვარსკვლავსა და დედამიწას შორის მოხვდება.

(ე) ეული პლანეტის არსებობა მხოლოდ მაშინ შეიძლება ვივარაუდოთ, როცა სინათლის წყაროს სიკაშკაშის ცვლილება ერთჯერადია.

23. ტექსტის ბოლო აბზაცში

(ა) წარმოდგენილია არგუმენტი ტექსტში მოცემული მოსაზრების განსამტკიცებლად.

(ბ) მოცემულია ტექსტში განხილული საკითხის შეჯამება.

(გ) მოცემულია დამატებითი ინფორმაცია ძირითად საკითხთან დაკავშირებით.

(დ) წარმოდგენილია ტექსტში დასმული საკითხის განსხვავებული ხედვა.

(ე) მოცემულია ტექსტში წარმოდგენილი მოსაზრების საპირისპირო პოზიცია.

